

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3974/2019
27.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Ненад Вукадиновић, адвокат из ..., против тужене Општине Бачка Паланка, коју заступа Правобранилац општине, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2020/2019 од 27.06.2019. године, у седници већа од 27.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2020/2019 од 27.06.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 2247/2018 од 12.02.2019. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 5.184.821,00 динара, са законском затезном каматом од 18.08.2017. године до исплате, док је ставом другим изреке, обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 746.498,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, а са вишком потраживане законске затезне камате на трошкове поступка, од тражене – од правноснажности, па до досуђене – од извршности, захтев је одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2020/2019 од 27.06.2019. године, ставом првим изреке, усвојена је жалба тужене и првостепена пресуда преиначена у побијаном усвајајућем делу тужбеног захтева и делу одлуке о трошковима парничног поступка, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му исплати износ од 5.184.821,00 динара, са законском затезном каматом од 18.08.2017. године до исплате и обавезује се тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 136.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка по жалби у износу од 45.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и одлуке о трошковима парничног поступка.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП и утврдио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиочева мајка, чији је тужилац једини законски наследник, закључила је у својству продавца и носиоца права коришћења уговор о продаји кат.парцела које су имале статус неизграђеног грађевинског земљишта са купцем АД "Слободна зона Бачка Паланка", дана 12.06.1998. године. Купац је уписао право коришћења на купљеним непокретностима, иако у том тренутку уговорена купопродајна цена није била у целости исплаћена. С обзиром да наведени уговор није извршен, тужилац је, као правни следбеник продавца, у својству предлагача покренуо ванпарнични поступак пред Општинским судом у Бачкој Паланци ради покушаја поравнања против АД "Пословно производни центар Бачка Паланка", као правним следбеником АД "Слободна зона Бачка Паланка", у ком поступку је 21.10.2005. године закључено поравнање Р.Ш-179/03. Поравнањем је констатовано да су правни претходници учесника овог ванпарничног поступка закључили наведени уговор о купопродаји, да није плаћена половина уговорене купопродајне цене, те да овим поравнањем противник предлагача враћа право коришћења на неизграђеном грађевинском земљишту – новоформираним парцелама које одговарају парцелама које су биле предмет уговора о купопродаји и дозвољава да се овде тужилац на основу тог поравнања без посебног питања и одобрења противника предлагача укњижи као носилац права коришћења у целости на предметним непокретностима. Тужилац није поднео захтев за упис права коришћења у јавној књизи о евиденцији непокретности и правима на њима. У 2005. години ове парцеле су уписане као друштвена својина са правом коришћења АД "Слободна зона Бачка Паланка", а затим од 22.10.2007. године са правом коришћења његовог следбеника АД Пословно-производни центар Бачка Паланка и такво стање је преузето и у катастру непокретности. Утврђено је да је 28.01.2013. године уписана конверзија права коришћења у право својине и то у корист јавне својине тужене Општине Бачка Паланка (као оснивача носиоца права коришћења), те да је касније извршена размена тих парцела са другим парцелама, из јавне својине Општине Бачка Паланка у корист физичких лица, да су парцеле и касније биле предмет промета и сада представљају градско грађевинско земљиште, власништво трећих лица. Тржишна вредност парцела у износу од 5.184.821,00 динара је утврђена вештачењем.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев основан, иако не по основу накнаде штете, док је другостепени суд ову пресуду преиначио нашавши да нема места усвајању тужбеног захтева ни по једном основу.

Становиште другостепеног суда је правилно и наводима ревизије се не доводи у сумњу.

Тужилац је тужбени захтев засновао на тврдњи да је тужена дужна да му накнади штету у виду тржишне вредности спорних катастарских парцела које је тужени отуђио другим лицима, иако њима није могао да располаже, с обзиром да припадају тужиоцу. Да би тужена била одговорна за ову штету, њено понашање мора да буде противправно, а да би била пасивно легитимисана, до штетне радње или пропуштања радње мора да дође њеном кривицом, односно кривицом лица за које она одговара. Полазећи од утврђене садржине закљученог поравнања, правилно су нижестепени судови закључили да је искључива кривица тужиоца што се на основу тог поравнања није уписао у јавној књизи о евиденцији непокретности и правима на њима. Тужилац је био овлашћен да се без посебног одобрења противника предлагача на основу поравнања упише као носилац права коришћења у целисти, а помињање земљишно-књижног одељења суда не подразумева нити ствара било какву обавезу трећих лица у погледу реализације предметног поравнања. Конверзија права коришћења на непокретностима у друштвеној својини у право јавне својине тужене извршена је на основу самог закона (Закона о планирању и изградњи) и тадашњег стања у јавним књигама. Ступањем на снагу Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/2009...) дана 11.09.2009. године, између осталог, правним лицима чији је оснивач јединица локалне самоуправе, која су уписана као носиоци права коришћења на неизграђеном и изграђеном земљишту у државној својини у јавној књизи, престаје право коришћења на тим непокретностима и прелази у право јавне својине оснивача, без накнаде (члан 102.став 5.), па је тако и право коришћења АД Пословно-производног центра Бачка Паланка уписано на његовог оснивача-тужену јединицу локалне самоуправе. Зато нема противправности у околности да је тужена уписана као носилац јавне својине на спорним непокретностима.

Неосновани су наводи ревидента да је моментом закључења судског поравнања, које тужена није овлашћена да побија, стекао право коришћења на непокретностима, те да се основано може очекивати да би конверзијом право власништва на непокретностима прешло на њега. У време када је тужиочева мајка располагала својим правом коришћења на спорним парцелама уговором о купопродаји у корист АД "Слободна зона Бачка Паланка" (који уговор у списима и не постоји, већ се о његовој садржини закључује из садржине закљученог судског поравнања) такав промет није био дозвољен. Ранији сопственик неизграђеног градског грађевинског земљишта имао је право да користи то земљиште до привођења намени, уз прече право градње, али ова права је могао да пренесе само на законом таксативно одређен круг лица (брачног друга, потомке, усвојенике, родитеља и усвојиоце, који ова права нису могла да пренесу правним послом на друга лица, а правни посао закључен супротно овој одредби је ништав, сагласно тада важећем Закону о грађевинском земљишту. Овим се не дира у евентуално право тужиоца на истицање облигационо-правног захтева у односу на другу уговорну страну из уговора о купопродаји који је својевремено закључила његова мајка. И одредбама Закона о промету непокретности ("Службени гласник РС", бр. 42/98) који је био на снази у време закљученог судског поравнања било је прописано да се отуђење непокретности из државне или друштвене својине врши јавним надметањем или прикупљањем писмених понуда, а непосредном

погодбом само кад се отуђење није могло постићи јавним надметањем, односно путем прибављања писмених понуда, те да је уговор о отуђењу непокретности из државне и друштвене својине закључен противно тим одредбама ништав, што се посебно односи и на грађевинско земљиште (члан 14. и 15.). Дакле, располагање грађевинским земљиштем које је према тадашњем стању уписа у јавној књизи било у друштвеној својини је ништаво према овим одредбама Закона о промету непокретности.

Ни позивање ревидента на закључено судско поравнање као неспоран основ због којег се његово право не може оспорити, није правилно. Законом о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 125/04), чланом 326., прописано је да лице које намерава да подигне тужбу може преко нижег суда првог степена на чијем подручју противна страна има пребивалиште да покуша да постигне поравнање. У конкретном случају, поравнање је очигледно закључено у ванпарничном поступку, али тужена није била учесник у поступку закључивања тог поравнања. Одредбом члана 322. став 4. ЗПП, прописано је да се пред судом не може закључити поравнање у погледу захтева којим странке не могу располагати, сагласно члану 3. став 3. ЗПП, а одредбом члана 325. ЗПП, да је судско поравнање ништаво, ако је закључено у погледу оваквог захтева којим странке не могу располагати. Као што правноснажна пресуда сагласно члану 347. ЗПП делује само међу странкама, тако и судско поравнање делује само између лица која су га закључила, било у парничном било у ванпарничном поступку. Према томе, неосновани су наводи из ревизије да закључено поравнање везује тужену и да због тога она није овлашћена да оспорава ваљаност поравнања, а које њу ни на који начин не обавезује, дакле, ни као судска одлука, а ни схваћено као уговор у смислу члана 1089. Закона о облигационим односима, јер схваћено и као уговор, оно ствара права и обавезе само за уговорне стране, сагласно члану 148. став 1. Закона о облигационим односима, а према члану 1092. ЗОО, предмет поравнања може бити свако право којим се може располагати, дакле право које његов садашњи носилац може правним послом пренети на новог носиоца тог права. Притом, привредно друштво које је закључило поравнање са тужиоцем, односно уговор о купопродаји са тужиоцемовом покојном мајком, је правно лице са самосталним правним субјективитетом.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци, при чему није ценио наводе из неблагоприятног поднеска којим се ревизија допуњује, пошто није овлашћен да узима у обзир наводе из правног лека поднетог по протеклу рока за његово изјављивање.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић